

Vlaams
Parlement

vergadering **C320**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

van 10 juni 2021

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de ethische richtlijnen voor het beheer en de restitutie van koloniale collecties door Restitution Belgium – 3752 (2020-2021)	
VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de restitutievraag met betrekking tot koloniale roofkunst – 3761 (2020-2021)	3
VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de uitvoeringsbesluiten bij het Kunstendecreet – 3756 (2020-2021)	8
VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de heropstart van de cultuursector in het licht van de coronacrisis – 3763 (2020-2021)	13
VRAAG OM UITLEG van Filip Brusselmans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de implementatie van de Bestuurscode Cultuur – 3770 (2020-2021)	18

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de ethische richtlijnen voor het beheer en de restitutie van koloniale collecties door Restitution Belgium – 3752 (2020-2021)

VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de restitutievraag met betrekking tot koloniale roofkunst – 3761 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Elisabeth Meuleman

Elisabeth Meuleman (Groen): Sinds enkele jaren werkte een meertalige onafhankelijke expertengroep met leden van verschillende institutionele en professionele achtergronden aan de ontwikkeling van ethische richtlijnen voor de Belgische museumsector met betrekking tot het beheer en de restitutie van koloniale collecties. Begin juni deed de groep, genaamd Restitution Belgium, hun aanbevelingen, te lezen op hun website. Het document is naar eigen zeggen "een eerste aanzet (...) tot een reeks richtlijnen voor de omgang met koloniale collecties en restitutie, aangepast aan de Belgische context." Het is bedoeld als beginpunt, de start van het publieke debat, niet als eindpunt.

De groep academici, conservatoren en erfgoed specialisten vraagt aan de Belgische overheden om een transparant restitutiebeleid te voeren en op gelijke voet samen te werken met de oud-koloniën. De groep roept ook expliciet op om ruimhartig terug te geven. Maar om te beginnen dringen de experts aan op het scheppen van mogelijkheden voor een breder maatschappelijk debat over deze kwestie. De discussie moet voor hen verlopen in samenwerking met diaspora- en andere gemeenschappen en landen van oorsprong en met de overheden en de erfgoedsector in het land.

Hebt u kennis genomen van het document, als voorzitter voor dit debat, minister-president?

In welke mate is dit relevant voor de Vlaamse overheid? En wat is uw visie dien-aangaande? Welke aanbevelingen zult u ter harte nemen? Van welke ziet u het nut niet in?

Zijn er collecties die relevant zijn en onder de hoede van Vlaanderen vallen? Zijn er archieven die een rol kunnen spelen?

Wat met privécollecties die zich in Vlaanderen bevinden, zoals missiecollecties van congregaties of collecties van bedrijven?

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Mijn vragen zijn eigenlijk heel gelijkaardig aan die van u, collega Meuleman.

Europa en ook ons land torsen een zwaar koloniaal verleden. Onze samenleving en de symbolen in onze straten staan nog steeds bol van referenties naar ons koloniaal verleden, alsook in onze Vlaamse musea en instellingen. Anno 2021 kunnen we niet meer alles blauwblauw laten, denken we, en zeggen: 'Laat maar staan wat hier staat.'

Maar het is wel een buitengewoon complexe problematiek, dus een goed doordacht restitutiebeleid dringt zich op. Vooraanstaande academici hebben twee jaar lang gewerkt aan richtlijnen omtrent de teruggave van het koloniaal erfgoed aan de

herkomstlanden. De academici hebben advies gegeven aan de Federale Regering op welke manier de verschillende overheden in ons land moeten omgaan met de koloniale kunst. Ze pleiten daarbij onder andere voor transparantie omtrent de koloniale kunst. Het restitutiebeleid op zich staat natuurlijk ter twijfel. Ze lijsten ook een aantal belangrijke richtlijnen op.

Hoe staat u tegenover de vraag naar restitutie van de koloniale kunst aanwezig in de Vlaamse instellingen en musea?

Zal de Vlaamse Regering haar medewerking verlenen aan het opstellen van een lijst van koloniale kunst in de collecties van de Vlaamse overheid en instellingen? Zo ja, welk plan van aanpak hebt u ter zake?

Zal de Vlaamse regering haar medewerking geven aan de eventuele teruggave van koloniale kunst uit de Vlaamse musea en instellingen?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Aangezien de vragen van collega's Meuleman en Segers nauw verwant zijn, zal ik ze samen beantwoorden.

Ik heb met veel belangstelling kennis genomen van de publicatie van het rapport 'Ethische richtlijnen voor het beheer en de restitutie van koloniale collecties'. Zoals mevrouw Segers aangeeft, is het rapport in eerste instantie gericht aan de federale overheid, maar als ik het correct begrijp, is het op eigen initiatief geschreven door een groep wetenschappers en erfgoedprofessionals. Het uitgebreide rapport werd pas vorige week online gepubliceerd en werd nog niet officieel bezorgd. Momenteel is er enkel een Engelstalige versie van het eigenlijke rapport, vertalingen in het Nederlands en Frans volgen nog.

Het voorwoord van het rapport stelt dat de tekst een uitnodiging vormt tot debat en discussie, gericht aan alle geïnteresseerden. Ik waardeer die oproep tot een open debat. Vrije discussie en overleg vormen een belangrijk onderdeel van ons erfgoed, zeker in tijden van steeds verder schrijdende polarisering. Ik ben van plan om de opstellers van dit rapport uit te nodigen om hun rapport voor te stellen en kijk uit natuurlijk naar de Nederlandstalige versie van dit rapport.

In mijn strategische visienota cultureel erfgoed geef ik reeds aan dat de terugkeer van koloniaal erfgoed uit publieke collecties overwogen moet kunnen worden wanneer er daartoe een duidelijke vraag is vanwege de overheid van het herkomstland en indien de verwerving op een duidelijk onrechtmatige manier gebeurde, bijvoorbeeld in geval van roof of plundering. Aangezien er in de meeste gevallen geen juridische verplichting tot terugkeer of teruggave is, ligt de beslissing tot terugkeer of teruggave van de stukken in kwestie echter steeds bij de eigenaar van de cultuurobjecten.

De belangrijkste koloniale collectie is uiteraard die van het Afrikamuseum in Teruren, beheerd en ingericht door de federale overheid. Vlaanderen beheert zelf geen grote collecties uit onze voormalige kolonies. Er zijn wel een aantal kleinere collecties aanwezig in Vlaamse erkende en gesubsidieerde instellingen. Er is momenteel geen systematisch zicht op de in Vlaanderen bewaarde collecties afkomstig uit de voormalige kolonies. Voor zover we weten zijn de voornaamste collecties in collectiebeherende organisaties: het Museum aan de Stroom (MAS), met de collectie die getoond wordt in '100 x Congo'; Universiteit Gent heeft een etnografische collectie getoond in het nieuwe Gents Universiteitsmuseum (GUM) – dat ik vorige week toevalligerwijze bezocht heb, een zeer knap museum –, afkomstig uit Afrika, maar niet uit de voormalige Belgische kolonies; KU Leuven; Stad Gent heeft een etnografische restcollectie, minstens deels uit Congo; Museum Dr. Guislain, ook in Gent, beheert een koloniale collectie, al zijn delen daarvan mogelijk reeds herbestemd; ook Het Stadsmuseum, het Gruuthusemuseum, Cultureel erfgoed annuntiaten

Heverlee en museum DE MINDERE zouden een etnografische collectie beheren. Daarnaast zijn er de archiefcollecties en de collecties 'gedeeld erfgoed'. Bij de door Vlaanderen ondersteunde archieven lijkt met name het Documentatie- en Onderzoekscentrum voor Religie, Cultuur en Samenleving (KADOC) op dit vlak relevant.

Ik kijk alvast met belangstelling uit naar verdere toelichting over dit rapport door de auteurs ervan. Wij gaan natuurlijk onze medewerking verlenen.

Elisabeth Meuleman (Groen): Dank u wel voor uw antwoord, minister-president.

Ik denk dat het goed is dat u de onderzoeksgroep uitnodigt en in gesprek gaat over de conclusies.

Wat mij een beetje verontrust – al is dat misschien wat veel gezegd, want het debat moet nog worden aangevat en misschien komen er nog wijzigingen –, is dat u verwijst naar uw visienota cultureel erfgoed die zegt dat jullie zaken zullen teruggeven als daar een vraag toe is en als aangetoond kan worden dat bepaalde zaken onrechtmatig verworven zijn. In de nota van de onderzoekers voel je heel duidelijk dat men pleit voor een bredere, ruimere kijk op die teruggave. Men hanteert niet die enge criteria, maar gaat uit van de criteria 'gelijkheid' en 'open debat samen met de betrokkenen'.

Ik denk dus dat die ruimere kijk en die ruimere criteria al meegenomen moeten worden in uw erfgoednota. Dat is iets waar we niet erg grondig op ingegaan zijn. We hebben de hoorzittingen gehad, maar we hebben niet echt ingezoomd op dat aspect. Ik denk dat dit aantoont dat het echt noodzakelijk is en heel belangrijk voor het helen van heel veel wonden. Daarvoor is die ruimere kijk, denk ik, van essentieel belang. Ik zou er willen op aandringen om dat zeker te bekijken en het gesprek daarover aan te vatten.

Dan zijn er nog een pak concretere vragen, onder andere de vraag om ervoor te zorgen dat er voldoende financiering komt voor het herkomstonderzoek. Bent u bereid om dat ook te bekijken? Want dat is ook een heel belangrijke. Tegelijk wordt er ook wel gezegd dat teruggave daar niet afhankelijk van kan zijn. Het mag ook geen excuus zijn om teruggave op de lange termijn te schuiven of om ervoor te zorgen dat het niet gebeurt, als er geen duidelijkheid is.

Dus ik denk – ik ga niet op alle details in – dat dit een heel goede aanzet is. Ik ben blij dat u die handschoen opneemt, maar ik wil er nu al voor waarschuwen om toch wel die ruime blik die gevraagd wordt, als principe en als basisprincipe mee te nemen.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Dank u wel, minister-president voor uw antwoord, waaruit duidelijk blijkt dat u de problematiek ook wilt vastpakken. Dat verheugt mij ten zeerste.

Ik kijk ook samen met u uit naar de oplevering van het rapport in het Nederlands. Het schijnt een bijzonder lijvig rapport te zijn.

En ik ben ook verheugd te vernemen dat u al van plan bent om die onderzoekers uit te nodigen. En ik denk, beste collega's, dat wij ook in onze commissie wel kunnen nadenken. We hebben ook afgesproken dat we nog eens een aparte hoorzitting gingen doen rond hoe omgaan met schurend erfgoed, waarvan het koloniaal erfgoed een deel is, zeker om dat daar misschien aan te koppelen.

Als je de ethische richtlijnen die zij hebben opgesteld, leest, dan gaan zij, collega Meuleman, zelfs van nog meer uit dan van een breder zicht: wat ze vragen is eigenlijk bijna een omgekeerde bewijslast. Dus, dat we er bijna mogen van uitgaan dat koloniale kunst een zekere vorm van roofkunst is. Dus is dat herkomstonderzoek, waar

ze inderdaad terecht financiering voor vragen, bijzonder belangrijk. Maar ze zeggen ook heel duidelijk dat daar samenwerking voor nodig is, ook met de gemeenschappen. Dus ook daar de vraag: hoe gaat u daar vanuit Vlaanderen mee aan de slag?

Zij zeggen heel expliciet ook dat ze de wetgeving die gemaakt is – het wetsvoorstel van de Clippele rond restitutie –, ook steunen. Dus ze zeggen dat we ook wel een nieuw juridisch kader hebben. Maar enfin, dat is vooral iets dat we eerst en vooral federaal moeten bekijken. Maar hoe u staat tegenover dat nieuwe juridische kader dat we nodig zullen hebben. Hoe gaan we dat in Vlaanderen dan ook inzetten?

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Dit zijn interessante vragen van de collega's. Ons land – en dan bedoel ik België in eerste instantie – heeft natuurlijk een heel bezoedeld koloniaal verleden en zou eigenlijk een voortrekkersrol moeten spelen in dit debat. Of Vlaanderen an sich dat moet doen, daar hebben we een beetje onze twijfels bij, in die zin dat het ook wel een Vlaams erfgoedprobleem is, maar het is daar niet echt zo groot. Het is toch vooral een Belgisch probleem. Als we bijvoorbeeld weten dat het Afrikamuseum de derde grootste collectie ter wereld bevat, dan denken we dat de federale overheid hier eerst aan de kar moet trekken, en een wet zou moeten opstellen. Er is in een Franstalig juridisch tijdschrift al een artikel verschenen van professor Marie-Sophie de Clippele, die samen met professor Demarsin een wetsvoorstel voorbereidt.

Dus wij zouden toch willen aandringen dat er eerst op het federale vlak een duidelijke wet komt, want de grootste verantwoordelijkheid ligt daar, en dat we dan met de gemeenschappen op basis van een samenwerkingsakkoord kunnen zien hoe we in Vlaanderen zullen verdergaan met de collecties die de minister-president heeft opgesomd. Er zullen allicht ook private collecties zijn. We moeten wel beseffen dat het in de meeste landen om publieke collecties gaat die in handen van de overheid zijn. Er is daar toch nog heel veel over te zeggen en we zullen daar zeker nog op moeten terugkomen. Ik zal zeker niet zeggen dat Vlaanderen geen verantwoordelijkheid heeft, maar we moeten in dezen toch eerst in de richting van het federale niveau kijken.

Ik zou u, minister-president, willen vragen om dat al eens op een interministeriële conferentie (IMC) aan te kaarten, zodat u ook betrokken wordt bij de verdere totstandkoming van die wet, want nadien moeten wij natuurlijk dezelfde criteria gebruiken. We kunnen moeilijk binnen één land verschillende kaders hanteren ten opzichte van voornamelijk Afrikaanse, maar ook andere landen over al die kunst die geroofd zou zijn en waarvoor er dan criteria komen. Ik denk dat het eerst aan het federale niveau is om daarrond een duidelijke wet te stemmen waarmee ook wij verder via samenwerkingsakkoorden aan de slag kunnen. Dat is onze stelling op dit ogenblik.

Minister-president, ik denk dat het het best is dat samen met uw collega's van de andere gemeenschappen en het federale niveau wordt bekeken hoe we hier verder mee omgaan. Het mag geen rommeltje worden waardoor ons land internationaal een slecht figuur zou slaan, terwijl we hier een zeer zware verantwoordelijkheid hebben om dit op een goede, correcte manier op te lossen en daar in de toekomst een beleid rond te voeren, want het leeft wel heel sterk, ook internationaal. Wij staan zeker achter het beleid.

De voorzitter: Mevrouw D'Hose heeft het woord.

Stephanie D'Hose (Open Vld): Ik zou mevrouw Meuleman en mevrouw Segers willen bedanken voor de toch wel heel interessante vraag. Ik wil via deze weg ook de initiatiefnemers van Restitution Belgium bedanken voor het geleverde werk. Het is al gezegd: het is belangrijke, maar ook heel gevoelige materie en ik vind het heel goed dat daarmee de aandacht wordt gevestigd op het restitutiedebat en dat het nieuw leven wordt ingeblazen.

Ik heb ook in het verleden aan u, minister-president, een aantal vragen over deze thematiek gesteld, maar ook over de restitutie van joodse roofkunst. Dat is toch ook wel een werf waar we stilaan de handen aan de ploeg moeten slaan. Ik ben het eens met mevrouw Brouwers dat het uiteraard voor een stuk federale materie is, maar het raakvlak met het cultuur- en specifiek het erfgoedbeleid en uiteraard de Vlaamse bevoegdheid is onmiskenbaar. Dat lijkt me in dezen toch wel heel duidelijk. Dat betekent dat we ook een belangrijke rol te spelen hebben .

Ik had nog de volgende vraag, minister-president. Ik dacht dat het volgende IMC voor september was voorzien. Kunt u bevestigen dat dit eventueel op de agenda zou staan?

In uw visienota zegt u ook dat u bij de federale overheid zult aandringen om werk te maken van de federale omzettingwet voor de UNESCO-conventie van 1970 inzake de restitutie van cultuurgoederen. Ik vroeg mij af of u reeds contact hebt genomen met de federale overheid? Kunt u daarvan een stand van zaken geven?

Dan heb ik nog een specifieke vraag over het document van Restitution Belgium, waarmee Vlaanderen wel onmiddellijk aan de slag kan gaan. Ik denk dan, net zoals de collega's, aan initiatieven op het vlak van herkomstonderzoek. Bij Restitution Belgium werd er ook gewag gemaakt van een samenwerkingsovereenkomst tussen de federale staat en de deelstaten. Ziet u op andere vlakken nog andere mogelijkheden?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Dank u wel, collega's.

We staan nog maar aan het begin van het debat. Vooraleer we posities innemen, zou ik die mensen van Restitution Belgium toch wel eerst willen horen om te weten waar ze naartoe willen. Wat de financiering van herkomstonderzoek betreft, hebben we natuurlijk altijd het systeem van projectsubsidie dat daarvoor kan worden aangevend. Maar ik ga eerst met die mensen aan tafel zitten, om te kijken wat nodig is.

We hadden dat al op de agenda van het IMC van september gezet. Dat staat dus in september op de agenda. Het is inderdaad een federale wet, maar het raakt het museumbeleid en het erfgoedbeleid, dus ik denk dat het logisch is dat we daar samen naar kijken.

Zijn er al contacten geweest met de federale overheid? De visienota heb ik hier een paar weken geleden voorgelegd. Ik zou in mijn agenda moeten kijken, maar ik denk dat ik volgende week mijn maandelijks ontmoeting met de eerste minister heb. Dan zal ik dat daar zeker meenemen.

Alvorens nu al definitieve posities in te nemen, wil ik toch eerst eens met die mensen rond de tafel gaan zitten en goed luisteren.

Elisabeth Meuleman (Groen): Om te besluiten, minister-president, wil ik u nog eens bedanken voor uw luisterbereidheid. Er zijn inderdaad grote federale luiken qua wetgeving, wat het juridische betreft enzovoort, maar ik vind niet dat we eerst federaal moeten handelen voordat er ook op Vlaams niveau initiatieven kunnen worden genomen, zoals mevrouw Brouwers liet uitschijnen. Zeker op het vlak van de herkomstinventarisatie en zo, moet en kan er samengewerkt worden. En dus moeten we ook hier in Vlaanderen al kijken waarmee we kunnen beginnen.

Uw erfgoednota is ook de gelegenheid bij uitstek om hierrond een aantal zaken te gaan concretiseren. Ik ben nog steeds van mening dat we die hoorzitting hierover moeten organiseren. We kunnen die mensen zeker uitnodigen. Dat is een heel belangrijk maatschappelijk debat dat we niet uit de weg kunnen gaan en dat zeker betrekking heeft op de erfgoednota. We hebben gezegd dat we het niet samen

gaan doen, maar wat mijn partij betreft, moeten we dat wel nog voor de zomer organiseren, zeker omdat de interministeriële conferentie dan al in september plaatsvindt en u het daar ook agendeert. Dan zou u de standpunten van het parlement ook kunnen meenemen. Ik zou dus wel aandringen op een snelle organisatie van een hoorzitting hierover.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Ik dank de minister-president. Ik dank ook de collega's voor hun aansluitende opmerkingen, die het belang van dit thema ondersteunen.

Collega D'Hose verwees ook naar de joodse roofkunst, maar of het nu gaat over joodse roofkunst, koloniale roofkunst of recent nog de roofkunst uit het Midden-Oosten, als financieringsbron van terrorisme, waar we in de Senaat rond gewerkt hebben en een mooi informatierapport over geschreven hebben, het is ook allemaal kunst die vaak in privéhanden is. Minister-president, u verwees ook naar het MAS. Daar zit bijvoorbeeld ook de collectie van Dora Janssen van precolumbiaanse kunst. Dus eigenlijk maakt het niet uit welk soort kunst. Ik zeg niet dat alles roofkunst is, maar het maakt niet uit: we moeten eenduidige richtlijnen maken, voor het federale niveau en alle gemeenschappen. Daarover ben ik het eens met mevrouw Brouwers.

Er is nu dat rapport. Er is inderdaad het wetsvoorstel, uitgewerkt door De Clippele en Demarsin. Dat zijn goede basissen, maar zoals ook collega Meuleman aangeeft, gaat het omgaan met dat schurend erfgoed veel breder dan een restitutiebeleid. Dat gaat over veel meer dan enkel de collecties. Dat gaat bijvoorbeeld ook over hoe onze musea en andere erfgoedinstellingen via hun educatieve beleid mee kunnen helpen aan dat omgaan met koloniaal erfgoed, maar ook het herstel ten aanzien van de gemeenschappen. Dat zijn allemaal zaken waar we in Vlaanderen wel een start van een beleid in kunnen ontwikkelen. Er is een basis. Er is uw visienota erfgoed.

Dat zijn bijvoorbeeld echt thema's, collega's, die we zouden kunnen meenemen in de hoorzitting die we sowieso gepland hadden rond schurend erfgoed. Laat ons die oefening maar heel breed maken. Het gaat niet alleen over collecties, het gaat ook over educatieve functies.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de uitvoeringsbesluiten bij het Kunstendecreet – 3756 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Elisabeth Meuleman

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Over het uitvoeringsbesluit van het Kunstendecreet hebben we al heel veel gezegd tijdens de bespreking van het nieuwe Kunstendecreet. Vooral de collega's van de meerderheid hebben gezegd dat we moesten wachten op de uitvoeringsbesluiten, want daar zou alles goedkomen waarover angsten bestonden. Het nieuwe Kunstendecreet werd op 21 april goedgekeurd in de plenaire vergadering. Het was de vierde grondige herziening van het decreet. De grootste aanpassing ging over de toevoeging van een extra categorie waarbij kerninstellingen een werkingssubsidie van twee keer vijf jaar krijgen.

Het decreet kreeg een negatief advies van de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC) en stuitte op unisono kritiek van de volledige sector. De voornaamste kritiek was dat het decreet veel ruimte laat aan de politiek

om uitvoering te geven naar goodwill. Vele zaken in het decreet, waaronder een paar cruciale zaken, worden bepaald in de uitvoeringsbesluiten. De sector en het parlement hebben lang moeten wachten op die uitvoeringsbesluiten en bleven dus lang in onduidelijkheid. De besluiten zijn eindelijk goedgekeurd op 28 mei. Zo wordt onder andere de budgetverdeling tussen de kortlopende en werkingssubsidies vastgelegd, wordt het budget voor de landschapscommissie vastgelegd, worden de regels voor de samenstelling van de pool van experts, de beoordelingscommissies en de landschapscommissie vastgelegd en worden de functie en de aanvraagdossiers voor beurzen verder toegelicht.

De sector reageert met scepsis over de uitvoeringsbesluiten. Zo zijn er volgens de sector onder andere heel wat losse eindjes, bepalingen die normaal door de besluiten moesten opgelost geraken maar die opnieuw doorgeschoven worden naar het draaiboek en de deontologische code. Ook is de sector verbolgen omdat de vrees dat het voorziene percentage in het budget voor beurzen en projecten te klein zou zijn, bewaarheid is geworden. De sector voelt zich in heel het proces van de vernieuwing van het Kunstendecreet en het opstellen van de uitvoeringsbesluiten niet gehoord en in de steek gelaten.

Minister-president, op welke manier bent u bij het opstellen van de uitvoeringsbesluiten met de sector in overleg gegaan? Indien dit gebeurde, wat verklaart dan dat de sector zich opnieuw niet gehoord voelt? Bent u alsnog bereid om in samenspraak met de sector toch nog aanpassingen te doen in de uitvoeringsbesluiten?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mevrouw Segers, in het tot stand komen van het Kunstendecreet en nadien ook van de uitvoeringsbesluiten, heb ik er steeds een punt van gemaakt om de sector nauw bij het hele proces te betrekken. Naast de vele individuele gesprekken met kunstenaars, organisaties, belangenbehartigers enzovoort, heb ik dit ook gedaan via een participatietraject met de zogenaamde Alden Biesengroep, een groep van dertien experts uit de kunstensector.

Specifiek voor het uitvoeringsbesluit heb ik naast diverse organisaties en kunstenaars vooral ook het overleg laten verlopen via de belangenbehartigers, zoals de Artiestencoalitie en Overleg Kunstenorganisaties (oKo). Ik wil graag nog aanstippen dat oKo door mijn administratie uitgebreid geconsulteerd werd over de passages in het uitvoeringsbesluit met betrekking tot onder andere 'fair practices' en integriteit. Net zoals bij het decreet, heb ik het ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering ook besproken met de Alden Biesengroep.

De sectorraad Kunsten en Erfgoed van de SARC gaf eveneens een uitgebreid advies bij het ontwerp van uitvoeringsbesluit. Mijn administratie trad verder in overleg met de adviescommissie Kunsten over het ontwerp van uitvoeringsbesluit.

Ook de komende weken zullen heel wat actoren betrokken worden bij onder andere het testen van de KIOSK-omgeving. Zowel leden van de Artiestencoalitie als van oKo zullen de aanvraagtoepassing KIOSK testen.

Op dit moment liggen de uitvoeringsbesluiten voor advies bij de Raad van State. Het is belangrijk om de huidige timing te respecteren. Enkel zo kan het uitvoeringsbesluit nog voor het zomerreces 2021 goedgekeurd worden door de Vlaamse Regering. Indien deze timing niet gehaald wordt, zal de sector pas in september kennis kunnen nemen van het definitieve uitvoeringsbesluit. Dit zou rechtsonzekerheid creëren. Het is dus in het belang van de sector dat de wetgevende fase snel afgerond kan worden, zodat de aanvragen voor werkingssubsidies ook effectief voorbereid kunnen worden. Daarnaast moet mijn administratie ook voldoende tijd krijgen om de procedure voor aanvragen voor werkingssubsidies kwaliteitsvol uit te werken.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Dank u wel voor uw beknopte antwoord.

Ik begrijp dat u ook voor de uitvoeringsbesluiten nauw overleg hebt gepleegd met oKo en de Artiestencoalitie, alsook met de Adviescommissie Kunsten. Heb ik dat goed begrepen? (*Opmerkingen van minister-president Jambon*)

Ja? Oké. Dat is goed. Dan begrijp ik niet dat er toch nog ongelooflijke misnoegdheid bestaat, zeker met betrekking tot de beurten. Dat begrijp ik niet, want er is blijkbaar niet voldoende geluisterd naar hen.

Nu, ik begrijp dat het nu naar de Raad van State gaat. Stel dat de Raad van State geen goedkeuring verleent, dan gaan we sowieso pas in september naar de uitvoering gaan, wat, zoals u aangeeft, tot rechtsonzekerheid leidt, want iedereen is dan natuurlijk al bezig met de voorbereiding van de dossiers. Wat gaat u in dat geval doen? Wat is het plan B?

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): (*Slechte geluidskwaliteit*)

Het gaat over het voorontwerp, er moet nog een advies van de Raad van State komen. Collega's, het begint toch stilaan een beetje te lijken op een tapijtenmarkt. We hebben een aantal bedragen of richtcijfers vastgelegd, maar dat is blijkbaar ook weer niet genoeg. Blijkbaar stelt men daar vragen over aan mevrouw Segers.

Er is een percentage vastgelegd voor die kortlopende subsidies. Dat is eigenlijk historisch, nooit eerder gebeurd. Ik weet nog heel goed dat daar de vorige legislatuur diverse vragen over zijn gesteld, wat altijd tot discussie leidde. Dat is nu voorbij: 12,5 procent of 12,5 miljoen euro voor kortlopende subsidies, een stijging met 2,5 miljoen euro, oftewel 25 procent van de huidige circa 10 miljoen euro, wat op zich al een verhoging was ten opzichte van vroeger. Dat lijkt mij allemaal vanuit begrotingsoptiek billijk.

Zoals de minister zegt, zijn er inderdaad gesprekken geweest over dat besluit. Net zoals bij het Kunstendecreet wordt er geluisterd. Soms kom je tot een oplossing, waar alle partijen het mee eens kunnen zijn, maar soms is het water te diep. Dat is nu met alle decreten zo en met elke sector, met welke sector je ook in gesprek gaat.

Het voorstel van de sector zelf kwam neer op een stijging van 125 procent of zelfs 143 procent, afhankelijk van de berekening die je wilt volgen. Dat gaat dus over meer dan een verdubbeling. Iedereen kan hoog mikken, en dat begrijp ik wel, maar je moet er ook in kunnen slagen je doel binnen te halen. Dat is de vraag natuurlijk.

Wat de vraag naar de onbeperkte beurzen betreft, daar is aan tegemoetgekomen, hoewel wijzelf vinden dat het geen goed idee is om beurzen in te zetten als een soort inkomensgenerator, om via een omweg dan sociale rechten op te bouwen. Dat vinden wij niet de goede weg, maar goed, dat is ook een beetje eigen aan overleg, waarbij je een aantal zaken aanpast.

Dat is nu de vraag. Wat is de wens? Willen we een aantal praktische zaken in het draaiboek opnemen? Dan voldoen we voor een stuk aan de vraag van ... (*onverstaanbaar*) ... Het departement is in onze ogen toch wel een objectief gegeven. Daar worden dan weer vragen over gesteld.

Het einddoel van het decreet moet hetzelfde blijven, namelijk een slank decreet dat slagkracht heeft, maar ook op tijd duidelijkheid geeft aan de sector. Dat moet dan wel gebeuren, vinden wij, met de huidige werkwijze. Dat wou ik even meegeven.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Minister-president, we hebben gezien dat het voorontwerp van uitvoeringsbesluit inderdaad de ministerraad is gepasseerd. Vanuit onze fractie zijn we wel tevreden dat er rekening is gehouden met een aantal bekommernissen die wij hier voordien ook hadden gehoord. Ik denk aan de problematiek van de beperking van de beurzen voor de kunstenaars, waar nu geen sprake meer van is. Ook het draaiboek, waarover net gesproken is door collega Meremans, zal opgesteld worden samen met de adviescommissie en zal ook tijdig bekend gemaakt worden aan de sector, wat eigenlijk heel belangrijk is. Dat was ook een vraag van hen. We hebben ook gezien dat er voor bedragen tot 15.000 euro een aanzienlijke planlastvermindering is. Dat zijn allemaal positieve aspecten, waar u als regering toch ook nog na de goedkeuring van het decreet rekening mee hebt gehouden. Wij hopen dat het nu inderdaad snel vooruit kan gaan, zodat iedereen weet waar ze aan toe zijn, de verschillende organisaties en de kunstenaars.

Misschien is het toch interessant – en dat is een vraag aan u – om aan de administratie te vragen haar website te updaten, want volgens wat wij zien, is er nog niet eens melding gemaakt van het feit dat we het decreet toch al een tijdje geleden hebben goedgekeurd. Ook zou daar kunnen staan dat er een uitvoeringsbesluit naar de Raad van State is vertrokken. Ik denk dat de organisaties die betrokken zijn, altijd eerst naar die website gaan kijken. Als die dan niet up to date is ... Dus misschien kunt u hun vragen om dat in het oog te houden, aangezien de tijd kort zal zijn en tijd dus belangrijk is.

De voorzitter: Mevrouw D'Hose heeft het woord.

Stephanie D'Hose (Open Vld): Ik ben een beetje verwonderd over het feit dat men klaagt dat er onvoldoende overleg zou zijn. Ik moet eerlijk zijn: mijn contacten uit de sector geven aan dat er overleg is geweest. Zoals collega Meremans zegt, luistert men naar elkaar en neemt men uiteindelijk een beslissing. Maar zeggen dat er geen overleg is geweest, omdat die beslissing dan niet overeenkomt met de eisen die op tafel liggen, dat vind ik niet juist. We weten allemaal dat er een heel traject is opgezet met de sector en dat moeten we in dezen ook durven te stellen en honoreren.

Twee, vanuit onze fractie hebben we ons altijd wat verzet tegen de beperking op het aantal beurzen. Ik ben daar ook altijd heel eerlijk en transparant in geweest. Ik ben dan ook heel tevreden dat die beperking uit het uitvoeringsbesluit is gehaald. Dat is een zeer goede zaak en naar ik verneem, is de sector daar heel tevreden over. Het is altijd wat geven en nemen.

Drie – wel belangrijk –, in het decreet staat dat het draaiboek ten laatste op 1 december beschikbaar moet zijn. Ik zou u willen vragen, minister-president, om niet tot 30 november te wachten. Ik denk dat het heel belangrijk is dat dat draaiboek er is na de zomer, zodat iedereen van start kan gaan, en ook weet volgens welke spelregels.

Vier, ik had inderdaad ook gezien dat de communicatie van het departement niet helemaal juist was. Er stond daarenboven nog een fout in de FAQ die werd verdeeld. Ik heb daarover contact opgenomen met uw kabinet en die FAQ zou aangepast worden. Maar in dezen ben ik het eens dat communicatie 'key' is en dat het dus absoluut niet nodig is om verkeerde dingen in de FAQ te zetten.

Elisabeth Meuleman (Groen): Ik wil nog aanvullen dat dit decreet niet de geschiedenisboeken zal ingaan – laat het mij zo zeggen – als een voorbeeld van goed bestuur of van een goede manier van werken. Wij blijven verbolgen over het gebrek aan transparantie en democratische controle. Er is te weinig in het decreet opgenomen, dat dan geregeld moet worden via uitvoeringsbesluiten, wat allemaal

ontzettend veel tijd heeft gekost en wat nog altijd niet helemaal transparant is. Dat moet dan geregeld worden via nog andere instrumenten. Ik vind dat echt geen goede manier van werken.

Er zijn een aantal goede aanpassingen gebeurd in die uitvoeringsbesluiten – dat willen we zeker toegeven –, zoals die beurzen of het vastleggen van dat percentage, maar dan wel gepaard gaande met een budgetverhoging, zodat dat niet ten koste gaat van die grote middengroep, die nu natuurlijk wel ongerust is natuurlijk, en zodat we een vestzak-broekzakoperatie vermijden. Want dan zijn we nog verder van huis. Ik denk dat dat nog een heel grote zorg is die bij de sector leeft. Misschien komt de boosheid die er nog is, daar voor een stuk uit voort, zeker na corona en gezien de precaire situatie. Het zal belangrijk zijn dat ook daar nog voldoende middelen zijn, want dat heeft natuurlijk een rechtstreekse impact op de kunstenaars. Dus, minister-president, ik hoop dat daar nog een en ander mogelijk is, om er toch voor te zorgen dat ons kunstenaarsland kan blijven groeien.

Die projectsubsidies zijn altijd heel belangrijk geweest, maar niemand heeft er ooit voor gepleit dat dat ten koste zou gaan van die grote middengroep natuurlijk. Dat is een bezorgdheid die ik toch wel wil meegeven.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mevrouw Segers, mijn definitie van nauw overleg is luisteren naar elkaar en daarna moet de beslisser beslissingen nemen. Nauw overleg wil volgens mij niet zeggen: luister naar elkaar en dan moet de beslisser volgen wat de andere mensen gezegd hebben en dan mag hij daar niet zijn eigen beoordeling over maken. Volgens de tweede definitie hebben we inderdaad geen overleg gepleegd. Dat klopt. Maar hier geldt de eerste definitie, ik heb er heel veel tijd in gestoken. Er is heel veel overleg gepleegd met de sector. Het is waar dat ik de adviezen van de sector niet als een dictaat beschouw, maar ik heb er wel mijn eigen beoordeling van gemaakt.

U vraagt of ik een plan B heb als de Raad van State negatief beoordeelt. We zullen eerst kijken wat de elementen zijn. Als die gemakkelijk remedieerbaar zijn, dan halen we de timing natuurlijk wel nog. Als dat het werkstuk volledig onderuit zou halen, dan hebben we slecht werk gedaan en moeten we daar de gevolgen maar van dragen. Dan is het mijn confrontatie met de sector. Ik ga ervan uit dat we misschien wel een paar opmerkingen van de Raad van State moeten meenemen, maar dat dat geen fundamentele zaken zijn. We zullen er alles aan doen om nog voor de zomer die zaak rond te krijgen. Er is ook nergens gezegd of het staat nergens geschreven, dat dat echt op de laatste ministerraad moet zijn. Als er nog wat werk te doen is, kunnen we ons gerust bedienen van de elektronische procedure van besluitvorming om die zaak alsnog in orde te krijgen. Daar zie ik eigenlijk weinig problemen.

Wat de collega's gevraagd hebben over het draaiboek: ik deel die bezorgdheid. We moeten dat inderdaad zo rap mogelijk aan de sector ter beschikking stellen. Als we daar een uiterste datum gesteld hebben, is dat natuurlijk niet om ons comfort te geven, om te zeggen dat we dat kunnen uitstellen tot die uiterste datum. Ik denk dat het in het belang van de sector is om dat zo snel mogelijk ter beschikking te stellen. Daarvoor moeten natuurlijk ook de uitvoeringsbesluiten goedgekeurd zijn.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Uiteraard, minister-president, een dialoog is een dialoog en je vindt elkaar ergens halverwege. Alleen is het gevoel bij de sector dat halfweg niet halfweg is, maar natuurlijk maken de bijstellingen – op zich een aantal zeer goede – in die uitvoeringsbesluiten in essentie de fundamentele kritiek die de sector had op het Kunstendecreet natuurlijk niet goed.

Alle collega's hebben ook aangegeven dat goede communicatie essentieel is. Ik had gezien dat de website van CJSM (Cultuur, Jeugd, Sport en Media) niet up-to-date was als je ging zoeken. 1 december zal er snel zijn en het is dan ook echt belangrijk dat organisaties die al volop bezig zijn met de voorbereiding van hun dossiers juiste informatie terugvinden.

Ik ben ook blij te horen dat u zegt dat we niet per se zo lang gaan wachten met het draaiboek tot wanneer de uiterste datum er is. Het is goed dat u daar het engagement wilt nemen om de organisaties zo snel mogelijk hun draaiboek te bezorgen. It's all about the money, het zal echt afwachten zijn hoeveel organisaties zullen kandideren voor een erkenning als kerninstelling. Dat zal natuurlijk ook een impact hebben op wat er nog overblijft voor alle andere organisaties: de kleine en de beurzen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katia Segers aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de heropstart van de cultuursector in het licht van de coronacrisis – 3763 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Elisabeth Meuleman

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Vanaf gisteren kan de cultuursector gedeeltelijk heropenen. Gisteren hebben we in het nieuws gezien hoe gretig mensen vanaf de eerste dag gebruikgemaakt hebben van die mogelijkheid.

Zelf hebben we ook al veel ticketjes voor voorstellingen gekocht. Maar natuurlijk start de sector maar gedeeltelijk herop. Het is een open deur intrappen als we zeggen hoe zwaar de cultuursector geleden heeft door het stilleggen van het publieke leven. In De Morgen van vorig weekend stond er een mooie oplijsting. Zo schatten de bioscopen het inkomstenverlies op zo'n 300 miljoen euro. SABAM berekende dat de muziek- en theatersector in 2020 319 miljoen euro verlies heeft geleden door het terugschroeven van de ticketverkoop. In het eerste kwartaal van 2021 kwam daar zelfs nog een verlies van 40 miljoen euro bij. Daarnaast wordt er geschat dat de muzieksector de afgelopen vijftien maanden maar liefst 1 miljard euro omzet verloren zag gaan door de crisis. Bij de podiumsector schatten ze het verlies op 45 miljoen euro, ondanks de doorbetaling van de subsidies. Deze ongeëvenaarde verliezen zullen niet volledig vanaf vandaag weggewerkt kunnen worden, want de capaciteit van de zalen en de toonplekken is nog beperkt. Tegen het einde van de zomer en september is er toch wel perspectief om de sector volledig open te laten gaan.

Het is duidelijk dat de coronacrisis zich nog lang zal laten voelen in de cultuursector. De sector zelf schat dat de impact nog drie tot vijf jaar meegedragen zal worden. Dat werd ons meegedeeld tijdens een hoorzitting die we hielden op 22 oktober 2020. Zeker in het najaar van 2021 en het voorjaar van 2022 verwacht de sector een golf aan faillissementen bij kleine bedrijven en freelancers ten gevolge van onbetaalde facturen die zijn blijven liggen en schuldeisers die niet meer zo mild zullen zijn en het wegvallen van de ondersteuningsmaatregelen. Daarnaast hebben verschillende huizen een compensatie beloofd aan het publiek voor de concerten en voorstellingen die geannuleerd werden wegens de pandemie. De achterstand op de kaartjes zal dus ook de volgende maanden ingehaald moeten worden, zonder dat daar grote inkomsten aan vast zullen hangen. Daarnaast dreigt er ook een bottleneck te komen voor de hoeveelheid voorstellingen die er in de maak zijn, maar waar geen plaats voor is in de programmatie van de cultuurhuizen, waar letterlijk geen plek op het podium is. Natuurlijk gaan de inkomsten tussen juni en

het einde van de zomer fors lager liggen wanneer er wel voorstellingen georganiseerd kunnen worden, maar met een beperkte capaciteit.

De Vlaamse Regering zorgde de afgelopen maanden reeds voor veel steunmaatregelen. Zo maakte ze 65 miljoen euro vrij voor het noodfonds, een budget dat al helemaal is opgebruikt. Daarnaast werden de subsidies gewoonlijk doorbetaald, dat was ook een goede zaak. De niet-gesubsidieerde organisaties konden een beroep doen op steun vanuit het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) als ze een omzetverlies hadden van meer dan 60 procent. Er werd ook een beroep gedaan op de technische werkloosheid. Maar al deze steunmaatregelen gaan natuurlijk op een gegeven moment aflopen. Er zal dus de komende maanden en jaren nog heel wat onzekerheid bestaan bij de cultuurwerkers over hun financiële situatie, vooral bij degenen die door de mazen van het net zijn blijven vallen.

Minister-president, deelt u de analyse dat de komende maanden nog een heel moeilijke periode voor de cultuursector zullen zijn?

Wat kunt u nog doen om de cultuursector verdere handvatten te geven om de komende periode van heropstart zonder kleerscheuren door te komen?

Ziet u een manier om preventief te werken, om mogelijk een golf van faillissementen te vermijden?

Overweegt u eventueel nog extra steunmaatregelen, zodat de cultuursector de kost van de heropstart kan betalen, en de komende onzekere maanden kan doorkomen?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mevrouw Segers, voor ik concreet inga op de vragen, wil ik toch nog even in herinnering brengen dat u de ongeëvenaarde verliezen schetst. U hebt het niet over verliezen, u hebt het over omzetsdaling. Daar tegenover staan ook kostenreducties die doorgevoerd zijn. U hebt het duidelijk vernoemd, zoals tijdelijke werkloosheid. Dat zijn geen verliezen, dit is omzetsdaling. Dat is een groot verschil.

We hebben ook altijd gezegd dat wij niet de ambitie hebben om elke euro verlies, en dat is dan in het algemeen voor de hele economie en dus ook de cultuursector, dicht te rijden. Dat zou onbetaalbaar zijn, maar we wilden er wel voor zorgen dat diegenen die goed bezig waren voor corona de periode konden overbruggen. Dat is in dezen altijd het adagium van de Vlaamse Regering geweest. Aan de ene kant zijn we heel gevoelig voor de noden van de verschillende sectoren, maar aan de andere kant ook voor de lasten die we daarmee de belastingbetaler opleggen. Ik zeg daarmee niet dat we bijkomende belastingen zullen heffen, maar al die steunmaatregelen moeten wel betaald worden. We zullen op de een of andere manier de schulden die we gemaakt hebben in de loop der jaren toch moeten terugbetalen. Dat neemt niet weg dat uw vragen natuurlijk terecht zijn.

Deel ik de analyse? De cultuursector zal na talloze maanden van sluiting en onzekerheid de komende tijd opnieuw de mogelijkheid hebben om te kunnen opleven en zich als sector te herstellen omdat – en dat hoeft ik in deze commissie niet te zeggen, maar dat wordt toch wel breed gedragen door de maatschappij – cultuur altijd een onmisbaar pigment zal blijven van onze samenleving. Ik deel uw analyse dat we voor deze sector tijdens deze bevrijdende tijd er ook op moeten toezien dat we ondersteuning blijven geven, dat we in voldoende handvatten voorzien tijdens de maanden van heropstart.

Wat zal ik daarvoor doen? Ik ben zo vrij geweest om uw tweede en vierde vraag samen te beantwoorden. Enerzijds zijn er steunmaatregelen die al een geruime tijd in voege zijn en dat ook nog even zullen blijven. U noemt er een aantal, zoals

het noodfonds en het Vlaams beschermingsmechanisme. Die hebben hun nut bewezen en blijven nog een tijdje in voege.

Cultuurloket en Hefboom kregen de afgelopen periode ook extra middelen om respectievelijk de individuele cultuurwerkers en culturele organisaties verder bij te staan met coronagerelateerd tweedelijnsadvies op maat en om aan de Vlaamse cultuursector een financieel instrumentarium aan te bieden en de sector op die manier zuurstof te geven.

Naast de steunmaatregelen die nog steeds van kracht zijn om de cultuursector te ondersteunen, roep ik ook een divers pakket aan maatregelen in het leven onder de noemer Taskforce Cultuur. Ik zal deze maatregelen een van de volgende weken verder toelichten. Ook deze zijn erop gericht om zuurstof te geven aan de sector.

Hoe gaan we preventief te werk om faillissementen te vermijden? Mijn collega-ministers uit de Vlaamse Regering en ikzelf willen er alles aan doen om faillissementen te vermijden. Ik heb gezegd dat dat van in het begin onze adagium is geweest. De Vlaamse Regering heeft daarom al een tijd geleden verschillende steunmaatregelen aangekondigd die helpen om faillissementen te voorkomen. Zo is er sprake van het overbruggingskrediet via Participatiemaatschappij Vlaanderen, kunnen ondernemingen die financiële nood ondervinden ten gevolge van de coronacrisis een achtergestelde lening aangaan en kan een heropstartlening van 10.000 tot 750.000 euro aangevraagd worden voor de financiering van de heropstart van de activiteiten. Deze maatregelen zijn toegankelijk voor meerdere sectoren, en ook voor de cultuursector.

Bijkomstig heb ik speciaal voor de cultuursector het Herstel Cultuurkrediet 2.0 opgericht. Iemand die professioneel actief is in de cultuursector en geen lening kan krijgen bij de bank, kan bij Hefboom een Herstel Cultuurkrediet aanvragen van maximum 100.000 euro, zonder interest. Dit instrument werd inmiddels verlengd tot eind 2021 en opgetrokken tot 250.000 euro voor grotere organisaties.

Behalve de Herstel Cultuurkredieten zal Cultuurloket de sector met raad en daad bijstaan door coronagerelateerd tweedelijnsadvies te verlenen. Vorig jaar kreeg Cultuurloket die opdracht en ook die opdracht wordt verlengd. Dat zal ik binnenkort ter goedkeuring aan de Vlaamse Regering voorleggen.

In het kader van het Vlaams relanceplan werd specifiek voor de audiovisuele productiesector het Garantiefonds opgericht. Doel van het Garantiefonds is het dekken van bepaalde risico's in verband met corona, die niet verzekeraar zijn. Daarnaast krijgt het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF) extra middelen. Tijdens de coronacrisis is immers gebleken dat er in de audiovisuele sector een zeer grote nood is aan bijkomende financiering voor de ondersteuning van lokale filmproducties. Ook de bioscoopdistributie- en exploitatiesector ondergaan rechtstreeks de korte- en langetermijngevolgen van de coronamaatregelen.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Dank u wel, minister-president, voor uw antwoord. Ik ben bijzonder verheugd dat u de analyse deelt en dat de crisis zelfs bij een volledige heropstart, maar zeker tot aan de volledige heropstart, heel precair zal zijn voor de sector in globo.

Ik ben ook heel verheugd om te horen dat we een aantal genomen maatregelen blijven verlengen. Die Taskforce Cultuur is een heel goed idee om te kijken wat er nog verder moet gebeuren voor de ondersteuning en herstelmaatregelen. Het is een heel goede zaak dat het Herstel Cultuurkrediet wordt opgetrokken, net zoals de verlenging van de opdracht van Cultuurloket. Dat verheugt mij allemaal bijzonder.

Ik hoop dat met de Taskforce Cultuur de situatie echt op het niveau van de verschillende sectoren en de verschillende statuten van de cultuurwerkers zal worden bekeken. Gisteren hield De Morgen een livesessie voor de lezers waarbij Raf Walschaerts vragen beantwoordde. Daaruit bleek nog eens hoe ongelijk en complex de situatie voor elkeen in de sector was. Hij gaf zelf aan dat hij zelfstandige was en een lange carrière achter de rug had, maar hij sprak zijn grote appreciatie uit voor de steunmaatregelen. Ze hebben hem zeker geholpen en ze gaven hem echt zuurstof om erdoor te komen. Hij wees er echter ook op dat heel veel mensen uit zijn omgeving met een freelancestatuut – het gaat dan niet alleen over artiesten, maar ook over technici – veel zwarte sneeuw hebben gezien en soms moesten rondkomen met 800 euro per maand. Als je anderzijds kijkt naar de jaarbalansen, dan zie je dat grote huizen zoals Toneelhuis 2020 heeft afgesloten met een winst van 900.000 euro, NTGent met 488.000 euro en Collegium Vocale Gent met 744.000 euro, terwijl bijvoorbeeld de Ancienne Belgique (AB), die een stuk minder subsidieafhankelijk is, een verlies heeft geleden van 179.000 euro. Als je het echt in detail bekijkt, is het plaatje heel divers en heel complex.

Natuurlijk, die winsten die ik net opsom, zijn belangrijke sommen, maar bij een beperkte heropstart met een zaalcapaciteit van pakweg 25 procent of 200 mensen blijven de kosten hetzelfde. De Koninklijke Muntchouwborg heeft een zaal voor 1200 mensen en daar gaat Tosca volgende week met 200 mensen in première. De kosten blijven hetzelfde, dus de winst die daar eventueel geboekt is door het verderlopen van de subsidies, zal op die manier wel vlug weg zijn, tenzij men zou beslissen om de ticketprijzen te verviervoudigen. Dat zou, denk ik, ook geen goed idee zijn.

Dat zijn allemaal zaken waarvan ik hoop dat we die heel gedetailleerd blijven opvolgen omdat het volledige plaatje veelkleurig en complex is.

De voorzitter: Mevrouw D'Hose heeft het woord.

Stephanie D'Hose (Open Vld): Dank u wel voor de interessante vraag, mevrouw Segers.

Eindelijk mogen we sinds gisteren opnieuw genieten van cultuur. Daarbij zou ik toch ook wel de fijne social mediacampagne willen benadrukken die vanuit de Crisiscel Cultuur is opgestart. We konden overal onze profielfoto op social media plaatsen.

Ik denk dat de Taskforce Cultuur heel goed is, maar ik denk ook dat het belangrijk is dat we, minister-president, naast het financiële gegeven en het vermijden van faillissementen, rekening houden met de gigantische braindrain die in de sector is ontstaan. Heel veel mensen hebben een andere uitdaging gezocht en gevonden, en die keren niet meer terug. Ik hoor dat dat ook bij de horeca het geval is. Heel veel restaurants klagen dat ze geen personeel meer kunnen vinden, maar dat is ook in de cultuursector het geval. Zoals mevrouw Segers zegt, is dat dan vooral bij de technici die intussen zonnepanelen leggen. Ik hoor dat er op dat vlak toch wel een heel grote nood is, dus ik hoop dat ook daar binnen de Taskforce Cultuur aandacht voor zal zijn.

Mijn collega's en ik volgen cultuur al langer op en we zijn het gewoon dat cultuur in het verleden altijd wat stiefmoederlijk werd behandeld. Ik was al heel blij toen de minister-president ook de minister van Cultuur werd. Ik vond dat bij de opstart van de regering een heel belangrijke zaak. Door de coronacrisis vind ik nu dat cultuur een veel breder gegeven is in de maatschappij en onze samenleving, en mensen zijn veel meer de waarde van cultuur beginnen in te schatten.

Ik zou ook wel willen voorstellen, en ik weet dat ik hier voor eigen parochie preek, om dat te blijven meedragen. Ik hoop dat de stiefmoederlijke behandeling van cultuur hopelijk tot het verleden zal behoren en dat de cultuursector als een even grote en volwaardige sector kan worden beschouwd.

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (CD&V): Bedankt voor uw vraag, mevrouw Segers en bedankt voor uw antwoord, minister-president. U stelt heel terecht dat het nooit de bedoeling was dat elk inkomstenverlies zou worden gecompenseerd, maar ook dat de Vlaamse Regering en de Federale Regering heel wat initiatieven hebben genomen om de cultuursector en al de mensen die daarin werken door deze crisis te loodsen. Dat was het doel en dat heeft deze regering terecht gedaan.

Nu gaan we naar de volgende fase waarin men geleidelijk heropstart. Eindelijk, ik kijk er ook naar uit want ik zal vanavond alvast in het Toneelhuis in Antwerpen zijn om naar de voorstelling April te kijken. Ik heb er heel veel zin in. Als ik zie wat er allemaal leeft en hoeveel mensen nu de stap naar cultuur zetten, denk ik dat het belangrijk is dat we afwachten wat deze cultuurzomer zal brengen en dat het dan heel interessant zal zijn om na de zomer te bekijken wat er nodig is. Ik geloof dat we hier in de commissie ook al gesproken hebben om daarvoor hoorzittingen in te plannen, maar ik heb dat nog niet op de commissieagenda zien staan. Misschien moeten we dat in de regeling der werkzaamheden verder afspreken? Zo kunnen we in die hoorzitting na die hopelijk goede cultuurzomer een stand van zaken opmaken en kijken wat er verder nog nodig is.

Minister-president, bedankt voor alle inspanningen die er tot nu vanuit de Vlaamse Regering, maar ook vanuit de Federale Regering zijn geleverd voor die heel mooie sector die ons allemaal zo nauw aan het hart ligt.

Elisabeth Meuleman (Groen): Ik zou zelf ook willen toevoegen dat we de discussie grotendeels hebben gevoerd toen de vraag werd gesteld over de armoede en precariteit van kunstenaars naar aanleiding van het onderzoek van het Gents Kunstenoverleg. Een aantal zaken komen terug, maar toen had ik specifiek de vraag gesteld over het probleem dat er toch wel zeker is bij jonge kunstenaars, minister-president. Zij werken normaal via showcases en staan aan het begin van de lancering van hun carrière. Zou daar specifieke aandacht voor kunnen zijn? Dat was een specifiek aandachtspunt in de bevraging van het Gents Kunstenoverleg. U hebt toen gezegd dat u zeker zou bekijken wat u daar nog specifiek voor kon doen. Ik weet niet of er al pistes zijn om specifiek voor jonge kunstenaars extra inspanningen te doen? Ik heb toen ook gezegd, en ik zeg het u nog eens, dat voldoende budgetten voor het Kunstendecreet heel cruciaal zijn, want daar zijn vele mensen van afhankelijk. Dat is meer dan ooit belangrijk. We hebben toen ook de suggestie gedaan om een hoorzitting te houden en de mensen van de Graydon-studie over de sociaal-economische toestand ook eens uit te nodigen. Inderdaad, collega's, dat staat nog op de to do-list en we zullen straks afspreken dat we die hoorzitting organiseren, want dat is natuurlijk heel relevant.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Dank u voor alle verschillende opmerkingen.

Mevrouw Segers, u zegt tweehonderd mensen in de zaal, maar u mag niet vergeten dat – en daarvoor moet ik wel op mijn geheugen vertrouwen – denk ik vanaf juli ook het COVID Infrastructure Risk Model (CIRM) kan worden toegepast. De Koningin Elisabethzaal of de Koninklijke Muntchouwburg kan daar gebruik van maken om dat aantal van tweehonderd mensen toch substantieel naar omhoog te krijgen. Dat perspectief wordt toch wel geboden.

Mevrouw Meuleman, ik heb die piste voor jonge kunstenaars mee doorverwezen naar de taskforce die over de middellange termijn nadenkt. Ik ga daar niets voor uit mijn mouw schudden. Ik denk dat het daar, op dat domein besproken moet worden.

En de vraag naar voldoende budgetten, die begrijp ik ten volle.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het slotwoord.

Katia Segers (Vooruit): Dank, collega's, om aan te sluiten. Ik ben er zeker van dat we met de commissie en met de minister-president samen de situatie heel goed gaan blijven monitoren om ervoor te zorgen dat we de sector optimaal begeleiden. Ik denk dat we effectief die hoorzitting moeten doen, een aantal zaken bundelen – de studie rond armoede, de 'Graydon' – en inderdaad de sector ruim, voldoende en verschillende keren horen over blijvende problemen, om te zien wat we daaraan kunnen doen.

Collega Meuleman, inderdaad, ook Raf Walschaerts wees gisteren, tijdens die Live Q&A van De Morgen, de jonge kunstenaars als een heel belangrijk pijnpunt aan. Er is een hele generatie mensen die afgestudeerd zijn in de kunsthogescholen vorig jaar die letterlijk nog op geen enkel podium hebben mogen staan, sinds een jaar. Dus dat moet een van onze belangrijke aandachtspunten zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Filip Brusselmans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de implementatie van de Bestuurscode Cultuur – 3770 (2020-2021)

Voorzitter: mevrouw Elisabeth Meuleman

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Minister-president, collega's, zoals iedereen weet is na verschillende onderzoeken en in een eerdere versie, vorig jaar de Bestuurscode Cultuur verschenen, waar we het hier in de commissie meerdere malen over hebben gehad.

Op 26 juni 2020 – dat is bijna exact een jaar geleden ondertussen – werd deze code officieel aan de minister overhandigd en kondigde u, minister, toen uw bereidheid aan om ermee aan de slag te gaan. Dat was eigenlijk een intentie die u al eind maart vorig jaar had geventileerd, in uw visienota Kunsten, waarin u schreef dat u zou nagaan of inzichten uit die nieuwe leidraad een aanpassing vereisen aan de bestaande regelgeving.

In een antwoord op een vraag om uitleg van 11 februari dit jaar van – jammer genoeg gewezen collega intussen – Staf Pelckmans, zei u dat aanvragers van werkingssubsidies in het aanvraagdossier het engagement moeten aangaan om de principes van goed bestuur, fair practice en integriteit te verwerken in een intern reglement. De Bestuurscode Cultuur zou daarbij gelden als vertrekpunt.

Ook collega Coudyser stelde hier al enkele vragen rond, waarop u toen zei dat u het antwoord schriftelijk ging bezorgen. Dat is niet gebeurd. Ik heb er dan maar zelf naar gevraagd, en dan hebt u het wel gedaan, voor de goede orde. Maar het verkregen antwoord was eigenlijk iets te summier om iets uit op te maken en om te antwoorden op alle vragen waarmee ik, maar ongetwijfeld ook collega's, nog zitten.

Als het gaat over die Bestuurscode Cultuur, horen we hier vaak over vertrekpunten, bekijken wat er nodig is op decretaal vlak, enzovoort. Maar als u die principes wilt meenemen naar de subsidieronde van 2022, dan begint de tijd natuurlijk te dringen. Ik zie hier en daar bepaalde initiatieven opduiken waarbij men zich beroept op die Bestuurscode Cultuur, dus ik denk dat het voor iedereen hier goed is als daar toch nog wat verduidelijking en opheldering over komt.

Ik ga er eerst en vooral van uit dat u die bestuurscode zelf ook vanuit het departement en het kabinet ruim heeft verspreid. Kunt u nog eens oplijsten wie de ontvangers daarvan precies waren en welke reacties er vanuit het werkveld op zijn teruggekomen?

Wat is nu het correcte statuut van die bestuurscode? Is het nu louter een leidraad met vrijblijvend karakter, of is er toch sprake van enige afdwingbaarheid in de toekomst, dan wel sanctionering bij niet of onvoldoende naleving? Die bestuurscode wordt in verschillende contexten gebruikt, afhankelijk van de visienota of vraag om uitleg waar we naar kijken – het blijft toch een beetje onduidelijk. U spreekt over evenwichtige samenstellingen, goed bestuur, maar zal dat concreet getoetst worden aan die nieuwe bestuurscode? En als dat laatste het geval is, dan had ik uiteraard graag van u vernomen over welk instrumentarium u denkt te beschikken om de naleving daarvan af te dwingen.

Bent u intussen nagegaan of de in de Bestuurscode Cultuur opgenomen inzichten een aanpassing vereisen van de bestaande regelgeving? Zo ja, over welke aanpassingen gaat het concreet? Zult u die doorvoeren en hoe zullen die dan worden geïmplementeerd?

Tot slot, bent u bereid om mee te werken aan een aanpassing van de Cultuurpactwetgeving wanneer dat vereist is om tegemoet te komen aan alle aanbevelingen die zijn opgenomen in de Bestuurscode Cultuur?

Dus minister-president, is er volgens u een aanpassing van de regelgeving nodig en zo ja, hoe ver wilt u daar dan in gaan? Wilt u meewerken aan bijvoorbeeld een aanpassing van die Cultuurpactwetgeving? Vindt u het überhaupt aangewezen om aan die wetgeving te prutsen en als daar daadwerkelijk op gewestniveau aan zou worden gesleuteld, dan had ik graag vernomen hoe u daarover wilt overleggen of dat wilt stroomlijnen met het federale niveau want uiteraard zullen ook aanpassingen op gewestniveau op een of andere manier in federale wetgeving moeten worden geïmplementeerd.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Brusselmans, op 26 juni 2020 organiseerden het Fonds voor Cultuurmanagement, de Buren en Cultuurloket een officieel moment waarop de code mij werd overhandigd. Ik sprak ook de sector toe. Om enkele aanbevelingen uit die bestuurscode eenvoudig toepasbaar te maken, werd een toolbox samengesteld die online te raadplegen is.

Cultuurloket en de sectorale steunpunten zorgen voor de verspreiding en sensibilisering van de sector.

Het hele traject van de nieuwe Bestuurscode Cultuur werd op de voet gevolgd door mijn administratie die als waarnemer betrokken was om erover te waken dat de nieuwe code toepasbaar is op alle subsectoren van de Vlaamse cultuursector.

De ontwerpversie van de nieuwe code werd voor feedback voorgelegd aan de sector. De werkgroep nam alle opmerkingen door en paste de code aan waar nodig. Vanuit de sector was er initieel enige terughoudendheid omdat er niet zozeer nood werd ervaren aan een nieuw kader. Inmiddels is het duidelijk dat de nieuwe code een meerwaarde heeft en een duidelijke procesmatige aanpak mogelijk maakt die afgestemd wordt op de grootte en de maturiteit van de organisaties.

Het betreft opnieuw een leidraad met een op zichzelf juridisch niet-bindend karakter. De keuze voor de term code gebeurde door het Fonds voor Cultuurmanagement naar het voorbeeld van de nieuwe Belgische Corporate Governance Code. Maar door de opname van principes van deze code als beoordelingscriterium en

subsidievereiste in cultuurdecreten, krijgen deze principes voor gesubsidieerde organisaties wel een bindend karakter in hun subsidierelatie met de overheid.

Volgens de Bestuurscode Cultuur wordt het bestuur evenwichtig samengesteld op een wijze die deskundigheid en diversiteit waarborgt en een betrokkenheid bij de organisatie veronderstelt. De Cultuurpactwetgeving verhindert dat principe niet, en evenmin de andere principes uit de Bestuurscode Cultuur. Louter vanuit de bestuurscode is dus geen aanpassing van de Cultuurpactwetgeving nodig maar maatschappelijk is dat natuurlijk een ander debat. De Cultuurpactwetgeving is in een andere tijd tot stand gekomen dan we vandaag beleven maar dat is een zaak die op het federale niveau moet gebeuren.

Volgens het op 28 mei 2021 door de Vlaamse Regering principiële goedgekeurde besluit van de Vlaamse Regering tot uitvoering van het Kunstendecreet van 23 april 2021 zullen aanvragers van werkingssubsidies in hun aanvraagdossier het engagement moeten aangaan om de principes van goed bestuur, fair practices en integriteit te verwerken in een intern reglement. Dat staat in artikel 66 van dat uitvoeringsbesluit. De bestuurscode geldt daarbij als vertrekpunt. Daarnaast zal ook beoordeeld worden of de raad van bestuur evenwichtig samengesteld is en hoe de organisatie bestuurd wordt. Dat staat in artikel 56, §1, 2°, b van het nieuwe Kunstendecreet.

Bij toezicht op de werkingssubsidie wordt nagegaan of het intern reglement effectief gevolgd werd, en of de organisatie kwaliteitsvol bestuurd werd. Ook bij de nakende herziening van het Cultureelerfgoeddecreet en het decreet Sociaal-Cultureel Volwassenenwerk zullen de principes van de bestuurscode worden geïntegreerd.

De voorzitter: De heer Brusselmans heeft het woord.

Filip Brusselmans (Vlaams Belang): Minister-president, ik dank u voor uw antwoord. Als ik het goed begrijp, wordt de hele bestuurscode overgenomen en worden alle principes zonder uitzondering geïntegreerd. Ik heb daar voor bepaalde principes vragen over die ik later nog zal stellen, zeker omdat veel van die principes een verduidelijking eisen om dubbele interpretatie te vermijden. Die bestuurscode dreigt zo mogelijks te worden misbruikt om politieke belangen te dienen terwijl die code net moet dienen voor onder andere de depolitisering waar iedereen hier de mond van vol heeft. Dat mag natuurlijk de goede intenties en principes niet doen vergeten die de schrijvers hebben opgenomen in de bestuurscode en die het vertrekpunt zijn. Daarom is er volgens mij echt nood aan een duidelijk kader van uwentwege of vanuit uw kabinet of departement. Ik hoop dat we in de nabije toekomst niet zullen worden geconfronteerd, maar ik ben vrij zeker dat dit wel het geval zal zijn, met politieke spelletjes op basis van die Bestuurscode Cultuur. Ik hoop dat u dan uw mannetje zult staan en aan de cultuursector duidelijk zult maken waar die bestuurscode precies voor dient.

Minister-president, komt er nog een extra initiatief vanuit uw departement op dat vlak? Ik denk bijvoorbeeld aan een infopunt of extra begeleiding bij de implementatie van de code. We hebben die verschillende nieuwe raden van bestuur, er zijn die vernieuwingen die veel kunstinstellingen nu intern proberen te integreren maar dat gaat niet overal even vlot. Overweegt u daarbij geen extra vorm van begeleiding?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Brusselmans, wat ons betreft, is op dit moment in geen extra initiatief voorzien. Zoals ik in mijn antwoord heb gezegd leggen we dat bij de steunpunten en de belangenbehartigers. Men heeft me ook nog niet gemeld dat er bijkomende initiatieven nodig zouden zijn maar ik zal een bevraging doen over de eventuele nood daaraan.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.